

5.1.5. Čeština jako druhý jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Časové, organizační a obsahové vymezení předmětu

Čeština jako druhý jazyk je vyučována jako druhý cizí jazyk v 7. – 9. ročníku pro žáky-cizince s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. Předmět je vyučován s časovou dotací 2 hodiny za týden. Výuka je realizována ve skupinkách nebo individuálně, a to podle počtu žáků-cizinců, kteří si tento předmět zvolí. Probíhá v učebnách s interaktivní tabulí, s přístupem na internet, žáci mohou používat tablety, pracují s učebnicí, obrázky a interaktivními materiály.

Čeština jako druhý jazyk přispívá poskytnutím živého jazykového základu ke snižování jazykových bariér, rozšiřuje slovní zásobu žáků, zvyšuje předpoklady pro navazování nových vztahů a komunikaci žáků ve škole a v místě, kde žijí. Rozvíjí pozitivní vztah k českému jazyku, pomáhá získat sebedůvěru při vystupování na veřejnosti a kultivuje osobní projev žáka.

Vzdělávací obsah předmětu čeština jako druhý jazyk je rozdělen do čtyř složek, které jsou vzájemně propojeny a společně vytváří řečové dovednosti, které by si žák měl osvojit:

- Poslech s porozuměním (žák rozumí jednoduchým pokynům, slovům, větám a otázkám učitele v rámci osvojovaných témat, rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních situací)
- Mluvení (žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů, sdělí základní informace týkající se jeho osoby, rodiny, školy, volného času, odpovídá na jednoduché otázky v rámci daných témat)
- Čtení s porozuměním (žák rozumí jednoduchým informačním nápisům, pokynům, slovům, jednoduchým větám a krátkému textu, které se vztahují k běžným tématům)
- Psaní (žák vyplní jednoduché údaje o sobě ve formuláři, napíše jednoduché texty týkající se osvojovaných témat, stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení)

Provázanost s ostatními předměty

Čeština jako druhý jazyk je tematicky provázán s předměty český jazyk (popis, dopis, mluvený projev, líčení), anglický jazyk (slovní zásoba), občanská výchova (národnostní menšiny), zeměpis (politický zeměpis, svět).

Klíčové kompetence, výchovné a vzdělávací strategie v předmětu čeština jako druhý jazyk

Klíčová kompetence žáka	Činnost učitele
kompetence k učení	
pracuje se slovníkem	poskytne a umožní žákům pracovat s různými slovníky – dvojjazyčný, obrazový, významový
vyhledá potřebné informace v textu	používá metody zaměřené na čtení s porozuměním a orientací v textu (odpovědi na otázky, doplňování do textu...)
obměňuje krátké texty se zachováním smyslu	zařazuje úkoly vyžadující obměnu textu (nahrazování slovíček, vět...)
využívá pro efektivní učení různé způsoby a ohledem na své individuální potřeby a schopnosti	nabízí různé způsoby učení, mění metody a formy práce s ohledem na individuální potřeby a schopnosti žáků
kompetence k řešení problémů	
orientuje se v textu	klade otázky k porozumění textu, člení text na kratší úseky pro lepší orientaci
vyhledává informace dle zadání a dále s nimi pracuje	používá metody zaměřené na čtení s porozuměním a orientací v textu (odpovědi na otázky, doplňování do textu...) a další možnosti práce s nimi
vystihne smysl krátkých a jednoduchých sdělení a oznámení	umožňuje žákům ústně i písemně shrnout text, sleduje logickou návaznost sdělovaných informací
kompetence komunikativní	
logicky formuluje jednoduchá sdělení	zadáva úkoly vyžadující žákovo vyjádření a formulaci svých myšlenek a sdělení, dbá na logickou návaznost sdělovaných informací
uvědomí si pravidla komunikace v běžných každodenních situacích včetně drobných interkulturních rozdílů	svým příkladem poskytne žákům pravidla komunikace v běžných situacích
reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	umožní žákům písemně nebo ústně reprodukovat obsah textu
pracuje s jednoduchými formuláři a dotazníky	zařadí metody vyžadující doplňování informací do dotazníků a formulářů (složenky, podpisová karta...)
reprodukuje obsah jednoduché konverzace	umožní žákům ústně reprodukovat obsah mluveného textu spolužáků, slyšeného z audiovizuální techniky

porozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů	poskytne žákům dostatek autentických vizuálních a audiovizuálních materiálů
kompetence sociální a personální	
aktivně se zapojí do jednoduché konverzace	umožní žákům, aby mezi sebou komunikovali v cizím jazyce (dialog, diskuze, hraní rolí), dbá na důslednost
adekvátně reaguje na jednoduchý požadavek	poskytne prostor pro dialog, diskuzi, dbá na adekvátní vyjadřování v českém jazyce
poskytne požadované informace	zařadí aktivity vyžadující přesné podávání konkrétních informací v českém jazyce
kompetence občanské	
srovná zvyky a tradice v ČR s tradicemi v zemi, odkud žák pochází	vede žáky k využívání informací z ostatních předmětů o zvycích a svátcích v ČR a poskytne prostor pro srovnání a nalezení rozdílů
respektuje interkulturní rozdíly, ocení význam odlišnosti a vnímá její přínos pro vlastní osobní rozvoj	vlastním příkladem vede žáky k respektu, ocenění a toleranci interkulturních rozdílů
kompetence pracovní	
respektuje pravidla komunikace v cizím jazyce v běžných každodenních situacích	na začátku roku společně s žáky vytvoří pravidla komunikace a dbá na jejich soustavné dodržování ve českém jazyce
kompetence digitální	
využívá online nástroje pro učení jazyka nabízející interaktivní formy učení jazyka	integruje digitální platformy do výuky a vysvětluje, jak je používat
samostatně pracuje na úkolech a sleduje svůj pokrok prostřednictvím digitálních nástrojů	doporučuje konkrétní aplikace a online nástroje pro samostatné učení
vyhledává online zdroje pro rozšíření jazykových znalostí	představuje žákům online zdroje pro rozšíření jazykových znalostí
pracuje s multimediálním obsahem v cílovém jazyce (videa, podcasty, články)	využívá multimediální obsah jako součást výuky a vybírá vhodné zdroje (videa, podcasty, články) pro různá témata
účastní se kvízů, her a cvičení na interaktivních v platformách	používá interaktivní aktivity a kvízy k opakování látky a sledování pokroku žáků; zapojuje gamifikační prvky pro motivaci žáků

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

roč.	tematický okruh	dílčí očekávaný výstup	učivo	PT
7. – 9.	Čtení s porozuměním, mluvení	rozumí krátkým, jednoduchým textům a sdělením; zapojuje se do jednoduché komunikace	škola, rodina, volný čas; krátké texty; orientační nápisy	glob 1, 2 multi 1, 4
7. – 9.	Poslech s porozuměním	rozumí pokynům týkajících se organizace výuky, reaguje na ně	pokyny ve výuce	
7. – 9.	Čtení s porozuměním	používá abecední slovník a základní dvojjazyčný slovník	abeceda, hláskování, pravopis slov, základní slovní zásoba	osob 1
7.	Poslech s porozuměním	rozumí známým každodenním výrazům, zcela základním frázím a jednoduchým větám vyslovovaným pomalu a zřetelně	pozdravy, vítání, loučení, představování se, tykání, vykání, kalendářní rok – dny v týdnu, měsíce	
7.	Mluvení	rozumí jednoduchým pokynům a adekvátně na ně reaguje; používá zdvořilostní obraty	oslovení, reakce na ně, prosba, žádost, poděkování, souhlas, nesouhlas	osob 8 (2)
7.	Čtení s porozuměním	používá abecední slovník učebnice a dvojjazyčný slovník	abeceda, hláskování, pravopis slov, pravidla výslovnosti, podstatná jména, synonyma, antonyma	
7.	Mluvení	sdělí ústně základní údaje o běžných každodenních situacích, poskytne jednoduchý rozhovor	slovesa, zápor, osobní zájmena, přivlastňovací zájmena, domov, rodina, škola	osob 8 (2)
7.	Čtení s porozuměním, mluvení	vyžádá si i poskytne požadované jednoduché informace, rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům	časové údaje, číslovky, příslovce, přídavná jména, věta jednoduchá tázací a oznamovací	
8.	Čtení s porozuměním, mluvení	vyslovuje a čte nahlas, plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu v rámci známé slovní zásoby	základní fonetické znaky a výslovnost, zvuková a grafická podoba slova, četba autentického textu	
8.	Psaní	vyplní základní údaje do formulářů	dotazník, cestování, ubytování	
8.	Psaní	napíše jednoduchý text o své rodině, zvířatech; napíše jednoduchá sdělení a odpověď na sdělení za správného použití základních gramatických struktur a vět	jednoduchá souvětí, modální slovesa, předložky, člen určitý a neurčitý, slovní zásoba – já, moje rodina a zvířata	
8.	Mluvení, psaní, poslech s porozuměním	sdělí ústně i písemně základní údaje o své osobě, o své rodině, popíše dům, byt, zeptá se na cestu, stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení, orientuje se podle plánu	slovesa, osobní zájmena, přivlastňovací zájmena, domov, rodina, životopis, bydlení, orientace v obci	

8.	Mluvení	zapojí se do jednoduché, pečlivě vyslované konverzace dalších osob	přání, reakce na ně, vyjádření libosti, nelibosti, omluva; svátky ve zemi původu žáka a v ČR	osob 8 (2)
9.	Čtení s porozuměním	rozumí obsahu a smyslu jednoduchého textu	slovosled, význam slov v kontextu	
9.	Čtení s porozuměním	vyhledá v textu potřebnou informaci a odpověď na otázku	tázací zájmena a zájmenná příslovce, zeměpisné údaje, příroda, počasí	
9.	Mluvení, psaní	sdělí ústně i písemně základní údaje o běžných každodenních situacích	přídavná jména, člen určitý, neurčitý, volný čas, zájmová činnost	
9.	Mluvení, psaní	reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy a jednoduché konverzace	minulý čas - perfektum, blahopřání, dopis, pozdrav z prázdnin	osob 8 (2)
9.	Mluvení	vyžádá si i poskytne požadované jednoduché informace; poskytne jednoduchý rozhovor v restauraci či v obchodě	nakupování, oblékání, jídlo, lidské tělo a zdraví	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

roč.	tematický okruh	dílčí očekávaný výstup	učivo	PT
7. – 9.	Čtení s porozuměním, mluvení	rozumí jednoduchým slovům	zvyky, tradice, svátky v ČR	glob 1, 2 multi 1, 4
7. – 9.	Poslech s porozuměním	je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka	pokyny ve výuce	
7. – 9.	Čtení s porozuměním	rozumí jednoduchým slovům	abeceda, hláskování, podstatná jména	osob 1
7.	Poslech s porozuměním	rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování	pozdravy, vítání, loučení, představování se, kalendářní rok – dny v týdnu, měsíce	
7.	Mluvení	pozdraví a poděkuje, vyjádří souhlas a nesouhlas	oslovení, reakce na ně, prosba, žádost, poděkování, souhlas, nesouhlas	osob 8 (2)
7.	Čtení s porozuměním	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)	abeceda, hláskování, pravidla výslovnosti, podstatná jména	
7.	Mluvení	sdělí své jméno a věk, dokáže si přivlastnit, negovat	slovesa, zápor, osobní zájmena, přivlastňovací zájmena, domov, rodina, škola	osob 8 (2)
7.	Čtení s porozuměním, mluvení	rozumí jednoduchým slovům dokáže počítat do 10, zvládne jednoduché časové údaje	časové údaje, číslovky, příslovce, přídavná jména, věta jednoduchá	
8.	Čtení s porozuměním, mluvení	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)	základní fonetické znaky a výslovnost, zvuková podoba slova	
8.	Psaní	reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby	dotazník	
8.	Psaní	reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby	slovní zásoba – já, moje rodina a zvířata	
8.	Mluvení, psaní, poslech s porozuměním	rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (členové rodiny) rozumí jednoduchým pokynům učitele	slovesa, osobní zájmena, přivlastňovací zájmena, domov, rodina, životopis, bydlení	

8.	Mluvení	rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (vyjádří libost, nelibost, omluvu) rozumí jednoduchým pokynům učitele	přání, reakce na ně, vyjádření libosti, nelibosti, omluva; svátky v zemi původu žáka a v ČR	osob 8 (2)
9.	Čtení s porozuměním	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)	slovosled, význam slov v kontextu	
9.	Čtení s porozuměním	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)	tázací zájmena a zájmenná příslovce, zeměpisné údaje, příroda, počasí	
9.	Mluvení, psaní	rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (zájmová činnost) rozumí jednoduchým pokynům učitele reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby	přídavná jména, člen určitý, neurčitý, volný čas, zájmová činnost	
9.	Mluvení, psaní	rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (napíše jednoduchý dopis) rozumí jednoduchým pokynům učitele reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby	minulý čas-blahopřání, dopis, pozdrav z prázdnin	osob 8 (2)
9.	Mluvení	rozumí otázkám, které se týkají základů uvedených slovní zásob rozumí jednoduchým pokynům učitele	nakupování, oblékání, jídlo, lidské tělo a zdraví	